

اقْرَأْ
بِاسْمِ
رَبِّكَ
الَّذِي
خَلَقَ
خَلَقَ
الْإِنسَانَ
مِنْ عَلَقٍ
اقْرَأْ
وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ
الَّذِي
عَلَّمَ
بِالْقَلَمِ
عَلَّمَ
الْإِنسَانَ
مَا لَمْ
يَعْلَمْ ‘’Yaratan
rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan (aşılanmış yumurtadan) yaratmıştır. Oku! Ka­lemle
(yazmayı) öğreten rabbin sonsuz kerem sahibidir. O, insana bilme­diklerini
öğretti.’’[\[1\]](#) İlim kapısının anahtarı okumak.
Bütün kâinat ve kendi varlığın bir kitap. Allah’ın ayetleriyle dolu bir kitap...
Ve Kur’an-ı Hâkim o kitabın özü, ruhu... Yüce Yaratıcı’nın
Kelam-ı Kadimidir. “Oku!...” Âlemlerdeki mükemmel nizam, ilmin ta
kendisidir. Ve İslâm, o nizamın insanlığa yönelik yüzü. İki dünya
mutluluğunun pusulası, İslâm, ilmin kendisi: Âlemlerin Rabbini bilmenin ilmi,
yaratılanları bilmenin ilmi, kendini bilmenin ilmi... İslâm kadar ilme önem veren başka
bir din yoktur. Kur'an-ı Kerim'de sadece ilim kelimesi yüz beş defa zikrederek okumaya ve
bilgiye büyük önem vermiştir. Onun içindir ki; Hz. Peygamber
(sallallâhü aleyhi ve sellem)'e inen ilk vahiyde okumaktan, kalemde, eğitim ve
öğretimden bahsedilir: Okumanın ve okunacak şeylerin bir sonu olmadığı için, Allahu
Teâlâ Rasûlüne ayrıca: “Rabbim ilmimi artır!” [\[2\]](#) diye dua
etmesini emretmiştir. Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) de bu emre:
“Allah’ım! Bana öğrettiğın şeyle beni faydalandır. Bana faydalı olanı
öğret. İlmimi artır. Her halde Allah’a hamdolsun. Cehennem ehlinin halinden
Allah’a sığınırım” [\[3\]](#) diye niyazda bulunarak karşılık vermiştir. Kur’an
hâfızlarından ve vahiy katiplerinden Abdullah b. Mes’ud (r.a) ise bu ayeti
okudukça: “Allah’ım! Benim ilmimi, imanımı ve yakınlığı artır.” diye dua
ederdi. [\[4\]](#) Bir Peygamber ilimsiz ve ilâhi desteksiz yol alamazsa, onun bağılıları cehalet ve
nefsiyle nereye varacaktır. Bütün âlem ve insanlık ilim için yaratılmıştır. Bu
ilim, mârifetullah ilmidir. Yani âlemlerin sahibi Yüce Yaratıcıyı tanıma ve sevmeye
ilmi. Bütün çeşit ve detayı ile ilimlerin özü ve hedefi budur. İlim esas
itibariyle nurdur. İlim Allah yolunda en güzel kılavuzdur. İlim Allah’ın bir sıfatıdır, onu
insana emanet etmiştir. Allahu Teâlâ ilimle bilinir, ilimle sevilir, ilimle
övülür. İnsan ilimle dirilir, kalp ilimle ihya olur, insan hakikatini ilimle bulur.

Eşyanın hakikati ilimle keşfolunur. İlimsiz ve irfansız Cennet'e girilmez. Allahu Te'âlâ; Kuran'da cehaleti ölüm, ilmi hayat olarak tanıtır. O halde bu ölüler sınıfına girmemek gerekir. Kalbi olup da düşünmeyen, gözü olup da gerçekleri görmeyen, kulağı olup da hakkı işitmeyen kimselere Allahu Te'âlâ; insan demiyor. Onların hayvanlardan daha şaşkın olduğunu belirtiyor. [5] Böyle bir şaşkınlıktan Allah'ın sığınırız. Cenab-ı Allah aklımızı ve bilgi aracı duyularımızı kullanma hususunda da sık sık uyarıyor bizi

“Düşünüyorlar mı?” “Akıl etmiyorlar mı?” “Görüyorlar mı?” “Bilmiyorlar mı?” Birçok ayet-i kerimenin sonunda yer alan bu sorulara, her ne ile ilgili ise ilimsiz cevap verilemeyeceği ise çok açık. Allahu Te'âlâ; bir kula hayır ulaştırmak isterse onu önce bir ilim halkasına ve edeb meclisine ulaştırır. Mârifetullah ve edeb olmadan kimse Allah'ın rıza ve sevgisine ulaşamaz. İlimsiz ne mürşidlik, ne de müridlik yapılabilir. [6] İlim, yüce Allah'ın nurudur, Peygamberimiz'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) mirasıdır, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) ümmetine altın gümüş, bağ bahçe değil ilim bırakmıştır. Çünkü ilim Allahu Te'âlâ;'nın en büyük emanetidir. Bün Allah dostlarının hedefi ilim sermayesini korumaktır, bunun için seferber olmak gerekir. Rivayet edildiğine göre bir gün Ebu Hüreyre (r.a) Medine'nin çarşısına uğrayarak orada durup şöyle demiştir: “Ey pazarcılar (alış veriş yapanlar) nasibinizi almaya engel nedir? dedi. Nedir o nasip ya Eba Hüreyre? dediler. Ebu Hüreyre: “Resülullah'ın (sallallâhü aleyhi ve sellem) mirası bölüşülüyor, siz hala buradasınız. Gidip hissenizi almak istemez misiniz?”” dedi. Onlar: ‘”O miras nerede?”” diye sordular. Ebu Hüreyre (r.a) mescitte dedi. Bunun üzerine pazarda bulunanlar koşarak çıktılar (ve mescide girdiler) oradan dönüküzere olan bu kişiler, Ebu Hüreyre (r.a) durdurdular. Ebu Hüreyre (r.a) ‘”Ne istiyorsunuz?”” dedi. Onlar da: “Biz mescide gelip girdik, fakat orada bölüşülen hiç bir şey görmedik” dediler. Ebu Hüreyre (r.a) onlara: Mescitte hiç kimseyi görmediniz mi? dedi: “Evet gördük. Bir grup namaz kılıyor, bir grup Kur'an okuyor, diğer bir grup da haram ve helali tartışıyorlardı” dediler. Bunun üzerine Ebu Hüreyre (r.a): “Yazıklar olsun size! İşte bu, Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) mirasıdır.” Her Müslüman'ın dinî görevlerini yerine getirecek, helâl ile haramı, hak ile batılı birbirinden ayırt edecek kadar bilgi sahibi olması farzdır. Nitekim Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem): "İlim tahsil etmek her Müslüman erkek ve kadına farzdır" [7] buyurmuştur. Hadis, farz-ı ayn ilimden bahsetmektedir. Farz-ı ayn ilim, her müslümanın bizzat öğrenmesi ve bilmesi gereken ilimdir. Bu ilmi ona farz kılan Allahu Te'âlâ; ve O'nun Rasul'u'dur. Akıllı olup büluğ yaşına ulaşan her müslüman bu ilimlerden sorumludur. Çünkü bu durumdaki bir insan, iman ve ibadetle yükümlüdur. Helâl ve harama dikkat etmesi gerekmektedir. Görevli melekler tarafından amelleri yazılmaya başlanmıştır. Amele yükümlü olan bir kimseye ilk gereken iş, yapacağı işin ilmini öğrenmektir. Temel kaide şudur: Yapılması farz olan bir şeyin ilmini bilmek de farzdır. Bu şeyleri temelde üccedil; ana gruba ayırabiliriz: * İnanılması şart olan esaslar. * Yapılması icap eden farzlar. * Terk edilmesi gereken haramlar. [8] Bunlarla birlikte vacip, sünnet, mendub, müstehab, mübah, mekruh olan ameller mevcuttur ki, onların bilinmesi farzlardan

sonra gelir. Bu ilimlerin her mükellef tarafından bilinmesi farz olduğu halde, günümüzde ihmal ve gaflet birbirine eklenince, ortaya Rabbini tanımaz, dinini yaşamaz, edebini ve haddini bilmez, kendi menfaatinden başka kimseyi sevemez bir çok insan çıki verdi. Bütün bu arızalar ve cehalet giderilmeden hakkıyla ne din yaşanabilir, ne de tasavvufun neşesine ulaşılabilir. Ebû Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuş: ‘’İlim öğreniniz! Çünkü âlimle talebe ecirde denktir. Bu ikisi dışındaki insanlarda pek hayır yoktur. ‘‘ [9] Fakih Ebü'l-Leys Semerkandî (r.ah) demiştir ki: Senedleriyle bize ulaştığına göre, Muhammed b. Şîrîn (r.ah) şöyle anlatmıştır: Basra mescidine gitmiştim. Mescidekiler Esved b. Serî'in etrafında toplanmış, o da onlara vaaz-ü nasihat ediyordu. Bir diğ&er köşede ise bir grup fakih, aralarında fıkıh müzakeresi yapıyordu. Bu sırada ben bu sohbet halkasının arasında bir yerde iki rekât namaz kıldım. Namazı bitirdikten sonra kendi kendime, "Eğer Esved'in halkasına gidersem, umulur ki bana da onlara inen rahmet ve icabet (duaların kabul olması) iner" dedim. Sonra yine kendi kendime, "Eğer fıkıh ilminin yapıldığı halkaya katılırsam, belki bugüne kadar işitmediğim ilmî bir mevzuyu iştir ve onunla amel ederim" dedim. Böyle tereddüt içinde kaldım ve neticede hiç birine katılmadan kalktım, mescidden çıktım. Gece olup yattığımda biri bana geldi ve "Şayet sen o fıkıh ilminin müzakeresinin yapıldığı haklaya katılacak olsaydın, elbette Cebrail'in (a.s) onlarla beraber oturuyor olduğunu görecektin" dedi. [10] Alkame b. Kays (r.ah) demiştir ki: "Kendilerine Allah'ın emir ve yasaklarını sorabileceğim bir topluluğun yanına gitmem veya böyle bir topluluğun benim yanıma gelmesi, yüz at üzerinde Allah yolunda cihad etmemden de bana göre daha güzeldir." [11] Öyleyse ilme koşmalıdır. Meclis ve halkalarımızda ilim konuşulmalıdır. Çantamızda, masamızda bir kitap bulunmalıdır. İlim bir çeşit zikirdir. Rahmet sebebidir. İlim halkası Cennet bahçesidir. İlimin bir kelimesi de kıymetlidir. İlimin başı Allah sevgisi, sonu edebittir. İlimin edebiyatını yapıp edebinden uzak kalmak felakettir. Kişiyi Hakk’a yaklaştırmayan ilim, kuru bir zahmettir. Gerçek âlim, âlem için bir rahmettir. [12] Şa'bi (r.ah) “Bir kimse, Şam'ın en uzak bir yerinden Yemen'in en uzak bir köşesine sine uzun bir yolculuk yapsa, bu yolculuk esnasında da hayatında ken­disine faydalı olacak bir söz duysa, öğrense, bu yolculuğu boşuna yapılmış sayılmaz” buyurmuştur. Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: “En güzel hediye; hikmetli bir sözü iyice anlayıp, din kardeşine anlatmaktır. Bu, aynı zamanda bir senelik ibadete karşılıktır.” [13] Ata bin Ebi Rebah'a soruldu; “Zikir meclisi nedir?” cevaben buyurdu ki: “Namaz nasıl kılınır? Oruç nasıl tutulur? İslâmi alışveriş nasıl olur? Abdest ve gusül nasıl alınır? Neler helâl, neler haramdır? Bu gibi mese­lelerin konuşulduğu her meclis, zikir meclisidir.” [14] Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) birisiyle konuşurken, Allah kendisine vahy ederek, o adamın ancak bir saatlik ömrü kaldığını bildirdi. Bu olay, ikinci vakti meydana geldi. Bunun üzerine, Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) durumu o adama bildirdi. Bu sebeple adam, rahatsız oldu ve "Ey Allah'ın Resulü, bana şu saatte yapılması en uygun olan işi göster, ’’ dedi. Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) de, ‘’ilim öğrenmekle meşgul ol,’’ dedi. O kimse de bununla meşgul oldu ve akşamdan önce canını teslim etti. Ravi şöyle demiştir. Şayet ilimden daha faziletli bir şey olsaydı, muhakkak ki Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem), o vakitte o kimseye onu emrederdi. [15] İmamı Gazâlî Hazretleri şöyle der; “İki şey vardır: Bütün âlimler, muallim ve hakîmler bu iki şeyi tarif etmek için eserler vermiştir. Tüm semâvî kitaplar onları öğretmek için indirilmiş, bütün peygamberler onları tebliğ ve tatbik

için gönderilmiştir. Hatta bütün kâinat o iki şey için yaratılmıştır. İste bu iki cevher, ilim ve ibadettir. Dünya ve âhiretin yaratılmasından maksat, bu ikisidir. Bir kulun her hâlkârda onlarla meşgul olması, sadece onlar için yorulması ve ancak onlara dikkat kesilmesi gerekir. Onların dışında her şey boştur. Ey Hak yolcusu! Sana emredilen şeyleri yapman ve yasaklardan sakınabilmen için ilim gerekir. Yoksa ne olduğunu, ne için ve ne şekilde yapıldığını bilmediğin ibadetleri nasıl yerine getireceksin? Günah olduğunu bilmediğin şeylerden nasıl sakınacaksın? Eğer gereken ilmi elde etmezsen, çoğu kez, senelerce namazlarını bozmuş bir halde ibadet edersen de, haberin bile olmaz. İman ve ibadet konularında bir mesele ile karşılaşsın: hem bu meseleyi halledecek bir kimse aramazsın hem de şüphe içinde günler geçirsin. ’’ [16] Burada sırf ilim ve ibadetle meşgul olmak sözü yanlış anlaşılmalı. Bu hiçbir dünya işine bakmadan bir kenara çekilip devamlı ilim ve ibadetle meşgul olmak ve bu halde ölümü beklemek demek değildir. Bundan maksat, Allah rızasını hedefe alıp, uyku ve eğlence dâhil her işi, ilmin ölçrettiği inceliğe göre yaparak, ibadete çevirmektir. Bunun için her müminin, kendisine gerekli olan ilmi ölçrendikten sonra, ölçlene kadar amele devam etmesi gerekir. İki cihanın yaratılış sebebi olan bu iki cevhere sımsıkı sarılıp kıymetle­rinin bilinmesi gerekir. Kula gerekli olan, bunlardan başka şeylerle meşgul olmaması, bunlar için yorulması ve gölçnü bunlardan ayırmamasıdır. Bilmelidir ki, bu ikisi dı­şındaki bütün işler bâtıl, hayırdan yoksun, faydasız ve boş şeylerdir. Hz. Abdullah bin Amr (r.a.) anlatıyor: "Rasülullah (sallallâhü aleyhi ve sellem), bir gün odalarının birisinden çıkıp mescide girdi. Bu esnada iki halka (şeklinde oturmuş iki grup) ile karşılaştı. Bunlardan bir halka Kur'an okuyor ve Allah'a dua ediyordu. Diğer halka da ilim ölçreniyor ve ölçretiyorlardı. Bunun üzerine Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem): "(Bunların) hepsi hayır üzeredirler. Şunlar Kur'an okuyorlar ve Allah'a dua ediyorlar. Eğer Allah dilerse onlara (isteklerini) verir ve dilerse vermez. (Diğer cemaate işaretleyerek) bunlar da (ilim) ölçreniyorlar ve ölçretiyorlar. Ben de ancak muallim/üğretici olarak gönderildim." buyurdu ve hemen bunların yanına oturdular." [17] Seyyid Muhammed Râşid Erol (k.s.) hazretleri şüyle buyurmuştur: "İlim olmazsa din tahrif olur; amel olmayınca da ilim gereken faydayı vermez. Önemli olan, ilim ve ameli beraber yürütmeçdir." [18] Lokman (a.s), oğluna yaptığı bir vasiyetinde şüyle demiştir: "Oğlum! Bir ekin (ziraat) ancak toprak ve su ile yetişebildiği gibi, iman da ancak ilim ve amelle sahih ve güzel olur." [19] Rasülullah (sallallâhü aleyhi ve sellem) şüyle buyurur: "Ya âlim ol, ya ilim üğrenen ol, ya dinleyen ol, ya da ilme sevgi besleyen ol! Beşincisi, (yani ilimden hoşlanmayanlardan) olma, yoksa helak olursun!" [20] Kâinat bu ilmin bulunması ve korunması için ayakta tutulmaktadır. İlim ehli Allah’u Teâlâ'nın sevgilisidir. Peygamberimizin ifade ettiğine göre Cenâb-ı Hak, ilim peşinde olan herkesi meleklerine ve bütün âleme sevdirmekte, bu sevginin sonucu denizdeki balığa, yuvasındaki karıncaya kadar bütün varlıklar onlar için istiğfar etmektedir. [21] İkinci bin yılın müceddidi İmam Rabbânî (k.s.) teşhisini şüyle koyuyor: "Dinimiz, dünya ve ahiretin bütün mutluluğunu garanti etmiştir. Ancak, bunun gerçekleşmesi için sahih bir imandan sonra herkese şu üç temel vazife düşmektedir: İlim, Amel, İhlâs. Bu üç şey tam olarak elde edilmeden dinin hakikati anlaşılabilir ve kul vaat edilen ilâhî lütflara ulaşamaz. Sûfilerin ölçzel olarak üzerinde durduğu tasavvuf ve hakikat ilimleri, dinin hizmetçisidir ve bütün seyru sülûk, üçüncü mertebe olan "ihlâs"ın elde edilmesi için yapılmaktadır. İhlâs da

hakiki manada bir şeye yaramaz. Tabi ki de meyvenin tadı da önemli. Meyvenin tadını veren ise kişinin yaptığı amellerde ihlâslı olmasıdır. Bu denklemin güzel bir şekilde kurulması, korunması ve yaşanması için de hakiki ilim ehline müracaat şarttır. Bir bahçivanın kontrolün de yetişen ağacın kendisinde, meyvesi de, tadı da yerinde ve güzel olur. Bir cemaat Cüneyd-i Bağdadi (k.s) hazretlerine: - ‘’Efendim! Namazın farzları nelerdir?’’ diye sordular. Bu soruya o, şöyle cevap vermiştir: - ‘’Namazın farzları, Allahu Teâlâ’’dan başka her türü alakayı kalpten kesmek, düşünceyi tek noktada toplamaktır. Bunlar olmazsa namazın faydası olmaz.’’ Elbette ki, bildiğiniz üzere namazın farzları, rükunları, şartları var. Fıkıh kitaplarından öğrendiğimiz bu bilgiler, namazın edasının şartlarıdır. Bu şekil itibariyledir. Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri’nin sözünü ettiği konu ise namazın Allah katında kabul edilmesindeki faziletinin şartıdır. Oysa namazı şekil olarak değil Allahu Teâlâ emrettiği, o istediği için kılıyoruz. İşte bu noktada niyet önemli, namaz amel olarak gerekli, salih olması ise namazın kabul edilebilir olması için elzemedir. Çekilen zikirlerin lafzı önemli değildir. ‘Allah...Rahman...Lailâhe illallah...’ dediğin zaman lafız eriyip gitmeli, sıfatı kalmalı. Zikrullahın sıfatı kalbin içinde nurani bir anlayışın meydana gelmesidir. İşte tasavvuf, mümin olana bu anlayışı yerleştirir, ona bu ilâhi azameti öğretir. [27] Hz. Mevlana (k.s) şöyle buyurmuştur: ‘’İlaç, ilaç olarak kaldıkça tesirsizdir. Fakat içildi, yendi de varlığından geçti mi tesir eder.’’ [28] Hz. Rasûlullah Efendimiz’den (sallallâhü aleyhi ve sellem) ümmetine kalan bir tek miras var; o da zahiri ve batınıyla din ilmi. Birazcık akıllı ve imanı olan kimsenin bu mirastan azıcık payı bulunmalıdır. Kalbinde iman, halinde edeb ilmi bulunmayan kimse henüz insanlık makamına adım atmamıştır. Çünkü insan ancak iman ve edeble hayvanlardan ayrılır. Onlar yoksa insanı insan yapan ne kalır? Erkek-kadın her müslümanın ilmi sevmesi, kitabı tanınması, ilim halkalarına ısınması, ilim için sabırlı olması gerekir. Önümüze çıkan bütün engeller ve başımıza çöken bunca felâketler karşısında bile ilim azmi sönmemelidir. Hatta her felâketin içinde dahi bir ibret ve hikmet arayarak acıları tatlı bir mârifete dönüştürebiliriz. Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) Efendimiz şöyle buyurmuştur: ‘’İlim meclisinde bulunmak bin rekât nafile namaz kılmaktan, bin cenazeye katılmaktan ve bin hastayı ziyaret etmekten daha faziletlidir. ‘’ Allah Resülü (sallallâhü aleyhi ve sellem)’e, ‘’Kur’an okumaktan da daha faziletlimidir?’’ Diye soruldu. Resulullah (sallallâhü aleyhi ve sellem): ‘’Kur’an, okumak ancak ilimle fayda verir.‘’ Diye buyurdu. [29] İlimin zahmetini çekmelidir. İlim için nefsin ezmeyen kimse, hiç bir zaman aziz olamaz. Yeni bir günü ya âlim, ya da talebe sıfatıyla beklemeliyiz. Hiç değilse ilim ehlini sevmeliyiz. Onlara en azından hayır dua desteği vermeliyiz. Eğer bunlardan hiçbiri bizde bulunmuyorsa kendimizi ölmüş kabul etmeliyiz. [30] Cehalet öyle büyük bir karanlık ki Hz. Ali r.a. ‘Bana bir harf öğretenin kölesi olurum’ diyor. Yani köleliği cehalete tercih ediyor. Kölelikten daha alçaltan bir hayata mahkûm olmak, akıllı ve şahsiyetli bir mümine yakışır mı? Beyazid-i Bistami (k.s) şöyle buyurmuş: “Hakikat odur ki, insan tabiatı ilimden çok cehalete meyleder. Zorluk çekmeden cehaletle çok iş yapmak mümkündür. Ama sıkıntı çekmeden ilme (Ve şer’i bilgilere) göre bir tek adım atmak dahi mümkün değildir.“ [31] Başka bir sözünde ise Bayezid Bistami (k.s.) ‘’Mücade içinde otuz

sene çalıştım. Benim için ilimden ve ilme tabi olmaktan daha çetin olan bir şey görmedim.’’ [32] Ebu’d-Derda (r.a.) ise şöyle buyurmuş: ‘’Kim ki, ilim için sabah çıkip akşam dönemek cihad değildir fikrinde ise onun akli ve fikri eksiktir.’’ [33] İlim Öğrenmenin Fazileti Tabi ki de bu çile ve zahmetlerin mükâfatı ve fazileti çok fazladır. Nitekim hadisi şeriflerde şöyle varid olmuştur: Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: “Kim ilimden dünyasını ve ahiretini aydınlatacak bir bölüm öğrenirse, Allah ona dünyada kabul görüş, tutulan yedi bin sene orucun sevabından ve ibadetle geçirilmiş gecelerin sevabından daha çok hayırlar ihsan eder.” [34] Fakih Ebü'l-Leys (r.ah) der ki: Bana babamın (r.ah) anlattığı, ona da senedleriyle Enes b. Mâlik'ten (r.a.) ulaştığına göre, Resûlullah (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir hadislerinde şöyle buyurmuştur: "Her kim Allah'ın cehennemden azat ettiği kimseleri görümek isterse, İlim taliplerine baksın. Muhammed'in nefsinin kudret elinde tutan Allah adına yeminle söylüyorum ki, bir ilim talibi, ilim öğrenmek üzere, bir âlimin kapısına gidip gelirse, Allah Teâlâ ona, öğrendiği her bir harfe ve attığı her bir adıma mukabil bir senelik ibadet sevabı yazar. Attığı her adım için kendisine cennette bir şehir inşa eder. Üzerinde yürüdüğü toprak onun için istiğfar eder. Her akşama ulaştığı veya sabaha çıktığında günahtan bağışlanmış olur. Melekler onun için şahitlik ederler ve 'Bunlar, Allah'ın cehennemden azat ettiği kimselerdir' derler." [35] ‘’Her kim insanlara öğretmek gayesiyle ilimden bir bab dahi öğrenirse, o kimseye yetmiş sıddığın sevabı gibi sevap verilir.’’ [36] Ebu’d-Derda (r.a) şöyle buyurmuş: Herhangi bir kimse mescide, bir hayrı öğrenmek veya öğretmek için giderse, ona bir mücahidin ecri yazılır. O mescidden evine ancak ganimet sahibi olarak döner. [37] Muâz b. Cebel (r.a) şöyle demiştir: "İlim öğreniniz! Çünkü ilmi Allah için öğrenmek, Allah korkusunu bilmek demektir. İlim tahsili için çabalamak bir ibadettir. İlim müzakere etmek Allah'ı tesbih etmek demektir. İlmî bir mevzuyu araştırmak cihaddır. Bilmeyenlere ilim öğretmek sadakadır. İlim ehline öğretmek Allah'a yakınlık vesilesidir. İlim, cennet ehlinin konaklarından geçen bir yoldur. O, kabir yalnızlığında dost, gurbette arkadaştır. Tenhada iken seninle konuşandır. Sevinçli zamanlarında sana rehber, dar günlerinde yardımcındır. İlim dostların yanında bir ziynet, düşmana karşı bir silâhtir. Allah Teâlâ ilim sebebiyle toplumları yüceltir, onları hayır üzerine olan önder İmamlar, izleri takip edilen ve davranışları taklit edilen rehberler yapar. Melekler ilim ehli toplumların birbirlerine karşı olan dostluklarına İmrenir ve kanatlarıyla onları okşarlar. Denizdeki balıklar, havadaki kuşlar, denizdeki ve karadaki bütün evcil ve yırtıcı hayvanlar ve hatta yaş kuru ne varsa hepsi, ilim öğrenenler için dua ve istiğfar ederler. Çünkü ilim, kalpleri cehaletten kurtaran bir hayat, gözleri karanlıktan kurtaran bir nur, bedeni zayıflıktan kurtaran bir kuvvettir. Kul, hem dünyada hem de ahirette, ilim sayesinde hayırlı kimselerin ve iyilerin derecesine ulaşır. İlmî bir konuda tefekkür etmek, nafile oruca denktir, ilim müzakeresi etmek, geceleri nafile namaz kılmaya denktir. Kul, ilim vasıtasıyla akraba ve yakınların haklarını bilebilir. İlim sayesinde helâl ve haramı birbirinden ayırabilir. İlim İmam, amel ise ona tâbi olandır. Allah Teâlâ ilmi iyilere verir. Kötüleri ise ondan mahrum bırakır." [38] Fahr-i Kainât (sallallâhü aleyhi ve sellem) Efendimiz bu gayret içinde bulunanları şöyle müjdelemiştir: “Allah Teâlâ’ya, dini hakkıyla anlamak ve yaşamaktan daha faziletli bir şeyle ibadet edilmedi. Gerçek fakih olan bir âlim, şeytana karşı, ilim ve şuuruna ulaşmadan ibadet eden bin âbiden daha etkilidir. Her şeyin bir direği vardır. Bu dinin direği de fıkıh (dini asli

güzelliği ile anlayıp yaşamak)tır.” [39] Ebu Alâ Sakafî (r.ah) şöyle de der: “İlim, bilgisizliğe karşı kalp için hayat ve karanlığa karşı gözün ışığıdır.” Yani bilgisizlik ölümüne karşı kalbe hayat veren şey ilimdir, Küfür karanlığına karşı yakîn kalp gözünün nuru da ilimdir. Dinin hükümleri noktasında bilgi sahibi olmayan kişinin kalbi bilgisizlik yüzünden ölmüştür. Gaflet içindedir. Çünkü böyle bir kalp, Cenab-ı Mevlâ hakkında cehalet içindedir. Allah’ın emirleri konusunda cehalet içindedir. O halde zamanın yıpratıcı unsurlarına karşı ilim hazinemizi korumalı, elimizdeki mirasın kıymetini bilmeliyiz. Bu şuura sahip nesiller yetiştirmeliyiz. Bu yolda adımlar atmalı ve atılan her bir adımın hayır olarak bize döneceğini de bilmeliyiz. [40] Peygamberimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurmuşlardır ki: “İlim kazanmak için ilim yoluna koyulan bir talebenin harçlığını sağlayan kimse, Allah yolunda Uhud dağı kadar altın harcamış gibi sevaba erişir.” [41] S. Muhammed Raşid (k.s.) hazretleri şöyle buyurmuştur ‘’Ey Allah’ın kulları! Bir talebe yetiştirmek, bin kişiyi sofi yapmaktan efdaldır. Hele o talebe vârisü’l enbiya olursa! Siz dininizi beldenizde bulunan en büyük, en müttâki âlimlerden öğreniniz. İlimle meşgul olan kişi ise dünyada en güzel iş ile meşgul oluyor demektir. Cahilin abidi de sofisi de hüsrandır.‘’ Allah Teâlâ, sadatların himmet ve bereketiyle, her türü hüsrana düşmekten bizleri muhafaza etsin. Hakiki ilim erbabının yetişmesine katkı sağlamayı, ilim mirasından payımıza düşeni almayı, aldıklarımızla yaşamayı, yaşadıklarımızı da, halimiz ve ahvalimizle ümmete muhammede anlatmayı bizlere nasip etsin inşallah. Âmin.

[1] Alak suresi ayet-1-5 [2] Tâha/114 [3] Tirmizî, İbnu Mâce [4] Şirbînî [5] A’raf/179 [6] Semerkand Dergisi, Nurullah Toprak, İlimsiz Nereye, 1999 Mart [7] İbn Mace, Mukaddime,17;El Aclûni,Keşfû'l Hefa,II,43,Had. No:1665;İmam-ı Serahsi, El-Mebcut, I,2 [8] Gazâli, İhyâ, I, 25 [9] Allah Dostlarından Yaşayan Sözler, Muzaffer Taşürek [10] Ebû Leys Semerkandî, Tenbihü’l Gafilin [11] Ebû Leys Semerkandî, Tenbihü’l Gafilin [12] Semerkand Dergisi, Dilaver Selvi, Hangi İlim, 1999 Mart [13] Benzeri için bk. Aclunî, Keşfü’l-Hafa, 2, 161, (Nr: 2180). [14] Ebu Nuaym el-İsfehani-Hilyetü’l-Evliya, İbnü’l-Cevzi-Sıfatu’s-Safve [15] Fahreddin Er-Razi, Tefsir-i Kebir Mefâtihu’l-Gayb, II,298 [16] Gazâlî,Minhâcu’l-Âbidîn,67-68 [17] İbn Mace,Mukaddime,17,Hadis no:229 [18] Allah Dostlarından Yaşayan Sözler, Muzaffer Taşürek [19] Mekki,Kutu’l-Kulub,II,103 [20] el-Bezzar, el-Müsned, 9/94; et-Taberani, el-Mu’cemu’s-Sağir, 786; ed-Darimi, es-Sünen, 248; İbnu Ebi Şeybe, 5/284; el-Beyhaki, [21] Ebû Dâvud,İlim,1;Tirmizî,İlim,19;İbnu Mâce.Mukaddime,17;Ahmed, Müsned,V,196. [22] İmam Rabbânî, Mektûbât, I, 36 [23] İmam Rabbânî, Mektûbât, I, 29 [24] İmam Rabbâni, Mektûbât, I, 190 [25] Sühreverdi, Avarifu’l-Mearif [26] İbn-i Mace, Darimî, Nesaî, Ahmed [27] İlim ve Amel, Mehmet İldırar, Semerkand Yay. [28] Can Kulağını Aç, Adem Sertel, Semerkand Yay. [29] Bkz: İbnu Arak, Tenzihü’ş-Şeria, I, 253-54; Suyuti, el-Leali’l-Mesnua, I, 199-200 [30] Semerkand Dergisi, Nurullah Toprak, İlimsiz Nereye, 1999 Mart [31] Hücviri,Keşfu’l-Mahcub,205 [32] Allah Dostlarından Yaşayan Sözler, Muzaffer Taşürek [33] Ebu Nuaym, Hilye, I/31, İbn Ebi Huzeyl’den [34] Yakın manadaki hadisler için bkz: Münzirî, et-Terğîb ve’t-Terhîb, No:118; Ali el-Müttakî, el-Hindî, kenzu’l-Ummâl, No: 28852; Hatib

